

15.8.2012

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN 66 §:N MUKAINEN VIRANOMAISNEUVOTTELU
KOSKIEN HERNESAAREN OSAYLEISKAVAEHDOTUSTA

HEL 2011-003791, hanke 0836

Kokousaika maanantai 4.6.2012 kello 13.00 - 14.45

Kokouspaikka Kaupunkisuunnitteluvirasto, Kansakoulukatu 3, Helsinki
Areenakerros, auditorio

Asialista

1. Kokouksen järjestäytyminen ja esittely
2. Osayleiskaavaehdotuksen esittely

Arkkitehti Jari Huhtaniemi esitteli osayleiskaavaehdotuksen.

Suhteessa 17.9.2009 päivättyyn osayleiskaavaluonnokseen ehdotuksessa asuinkerrosalan määrää on nostettu 190 000 k-m2:stä 210 000 k-m2:een ja vastaavasti asukasmäärä on noussut 4 600:sta 5 100:aan. Muun kerrosalan määrää on nostettu 80 000 k-m2:stä 190 000 k-m2:iin ja vastaavasti työpaikkamäärä on noussut 2 000:sta 3 800:aan. Alueen pohjoisosan ympäristöään selkeästi korkeampia rakennuksia koskeva kaavamääräys 'osa-alue, jolle asemakaavassa voidaan osoittaa enintään 16-kerrosta korkeita rakennuksia' on poistettu. Kolmas risteilylaivalaituri on siirretty länsirannalle Munkkisaaren laiturin laiturialueen jatkeeksi. Helikopterikentän täyttöaluetta on siirretty noin 100 metriä itään ja lentoturvallisuuden varmistamiseksi kentän itäpuolelle on osoitettu keinotekoinen matalikko.

3. Kuulutus osayleiskaavaehdotuksesta, muistutusvaihe 23.3.-23.4.2012

Ehdotuksesta on tehty 5 muistutusta. Lausuntoja on pyydetty kaikkiaan 28 taholta, joista 18 on saatu. (Muistutusten ja lausuntojen pääkohdat on referoitu kokouskutsussa.)

4. Viranomaisten puheenvuorot

Uudenmaan liitto:

- osayleiskaavaratkaisu tukee maakuntakaavan ratkaisuja
- olisiko tarkoituksenmukaista merkitä nykyisen itä - länsisuuntaisen veneväylän korvaava väylä yhteystarve -merkinnällä

15.8.2012

osayleiskaavaan jotta voidaan varmistaa että ratkaisu noudattaa maakuntakaavaa

- o ksv:n vastaus: merkitään yhteystarve kaavaehdotukseen
- helikopterikenttään ei voimassa olevassa maakuntakaavassa otettu kantaa, 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa helikopterikysymys on käsitelty osana liikenteen yhteystarpeita.

Rajavartiolaitos/ vartiolentolaivue:

- ei mitään huomautettavaa kaavan suhteen. Toimipisteemme on nyt Malmilla josta lentää 5 min meren rannalle joten lähempänä merta oleva kenttä olisi hyvä esimerkiksi mahdollisissa evakuointitilanteissa.
- evakuointipaikkaa varten tarvitaan hyvät yhteydet myös maateitse

Hsl:

- Näkökulmamme on jo huomioitu aikaisemmassa suunnitteluvaiheessa eikä meillä ole mitään lisättävää

Helsingin ympäristökeskus:

- kaavan haasteena näemme risteilijäsataman ja helikopterikentän melun, varsinkin kun läheisyydessä on virkistysalueita
- asemakaava- ja rakennussuunnitteluvaiheessa tulee meluasiat ja melun luonne (meluhuippuja esiintyy runsaasti) erityisesti huomioida
- lisäksi kokoojakadun läheisyydessä huomio kiinnittyy päiväkotien sijaintiin ja mahdollisiin liikenteen meluhaittoihin. Nämä herkkät ryhmät tulee erityisesti huomioida jatkosuunnittelussa
- ilmastomuutoksen hillinnän näkökulmasta olisi hyvä jos kaavassa voitaisiin huomioida rakentamisen energiatehokkuus ja hiilijalanjälki. Tästä näkökulmasta olisi hyvä jos voitaisiin varautua uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämiseen
 - o ksv:n vastaus: herkkien kohteiden sijoittuminen kokoojakadun reunalla tutkitaan asemakaavavaiheessa ja suojataan piha-alueet rakenteilla. Osayleiskaava ei estä ottamasta huomioon energiatehokasta rakentamista ja tuleva lainsäädäntö tulee ohjaamaan toteutusta alueen rakentamisen toteutuessa
 - o kaupungin tulvastrategia on otettu valmistelussa huomioon
 - o kaavaehdotuksen selostukseen lisätään maininta koskien energiatehokkuutta
 - o ELYn taholta todettiin, että energiamuodon valinta painottuu asemakaavavaiheessa ratkaistaviin kysymyksiin, osayleiskaavan selostukseen voisi sisällyttää asiaa koskevan maininnan

15.8.2012

Rakennusvirasto:

- toteutuksen kannalta huomio kiinnittyy katujen korkeusasemiin ja pääkadun alle suunniteltuihin liiketiloihin, vaikuttaisi että kunnallistekniikalle ei ole varattu riittävästi tilaa
- kanavaratkaisut ja vesialtaat nostavat toteuttamiskustannuksia, asuinkortteleihin liittyvät vesialtaat tulisi olla tonttialueella
- Hernesaari on yksi tärkeimpiä lumenkaatopaikkoja mutta kaavasta on poistettu lumenkaatopaikan osoittava merkintä. Tämä on toki asia jota pitää jatkossa tarkastella koko kaupungin tasoisena kysymyksenä yhteistyössä eri virastojen välillä
 - o ksv:n vastaus: vesihuoltolinjat on suunniteltu toteutettavaksi maanvaraisena ja putket kulkevat kannen vieressä, eivät sen päällä, jolloin mahtuvat hyvin. Kannen alaisten liiketilöiden mitoitusvaatimukset selvitetään asemakaavotuksen yhteydessä.
 - o osayleiskaava varten on laadittu pohjarakennus- ja täyttöjen yleissuunnitelmat ja suunnittelu jatkuu hallintokuntien yhteistyönä, myös vesihuollon, korkotasojen ja tulvien suunnittelun osalta
 - o lumenkaatopaikka -merkintä on poistettu Helsingin sataman toiveesta koska lumen mukana mereen joutuva hiekka madaltaa laituripaikkoja ja aiheuttaa ruoppaustarvetta ja toisaalta lumi saattaa ajelehtia laivojen eteen ja aiheuttaa vaaratilanteita.
 - o kaupungin ympäristökeskuksen kanta on, että lumen kaadosta mereen tulisi luopua
 - o altaiden ja kanavien tonttirajaukset ratkaistaan asemakaavavaiheessa

Liikuntavirasto:

- kaavahanke nähdään positiivisena mahdollisuutena toimintojen kehittämiselle
- veneille tulisi osoittaa enemmän talvisäilytysalueita ja lisäksi veneilijät tarvitsevat autoilleen riittävästi pysäköintipaikkoja
- liikuntalautakunta ei katso mereen tehtävää madallusta suopeasti koska se heikentää veneilyn mahdollisuuksia
 - o ksv:n vastaus: talvisäilytystä tutkitaan risteilijälaitureille ja mahdollisesti helikopterikentän yhteydessä olevia maa-alueita voidaan myös hyödyntää talvisäilytykseen. Tarvitaan kuitenkin jatkosuunnittelua koska ovat tuulisia paikkoja
 - o vesialueen madallus on tarpeen lentoturvallisuuden varmistamiseksi

15.8.2012

Talous- ja suunnittelukeskus:
Kehittämisosasto

- ensimmäiseksi asemakaava-alueeksi esitetty alue saattaa olla mielekästä jakaa kahdeksi erilliseksi alueeksi jotta saadaan risteilijälaiturin täyttötyöt ripeästi liikkeelle
- helikopterikentän kustannukset saattavat olla merkittävästi esitettyä edullisemmat sillä työlle on paljon aikaa ja soveltuvaa täyttömaata saattaa tulla hyvin saataville edulliseen hintaan kaupungin omista rakentamiskohteista.
- vesialtaiden rakentamisessa on huomioitava että nykyisten täyttöjen alla saattaa olla myös pehmeitä maamassoja, joista voi johtua alueellisia vakavuusongelmia ja kustannuksia
 - o ksv:n vastaus: ensimmäisen asemakaava-alueen rajaus määritetään kaavan valmistelun yhteydessä
 - o toteuttamisen kustannusarvio on laadittu siten, että se pitää sisällään investointivarauksia myös kaikista vaativimpien maanrakennusolosuhteiden varalta

Elinkeinopalvelu

- kaava tukee risteilymatkailun kehittämistä, mikä on yksi kaupungin elinkeinopoliittisista tavoitteista
- risteilijätoiminnan näkökulmasta herää huoli että onko kaavassa varattu riittävästi alueita linja-autojen pysäköintiä varten ja pysyykö katuverkko välittämään hetkellisesti suuriakin linjaautomääriä
- helikopterikentän matkustajat ja vesiuurheilukeskuksen käyttäjät eivät varmasti kaikki tule raitiovaunulla vaikka niin toivottaisiin. Herääkin huoli että onko näiden alueiden yhteydessä riittävästi pysäköintipaikkoja. Myös taksiliikenteen sujuvuus esim. helikopterikentälle tulee varmistaa riittävin tilavarausten katuverkossa ym. Pysäköintipaikkojen tarve liittyy myös alueella mahdollisesti järjestettäviin yleisötapahtumiin ja niiden valmisteluun liittyvään liikenteeseen. Vesiuurheilukeskuksen / Merikylän toimintamahdollisuudet kuten tavaroiden kuljetus ja yleisön saapuminen alueelle samoin kuin liikkuminen alueella, veneiden ym. varastointi, jätteenkäsittely (öljyt ym.), tapahtumien edellyttämä järjestelyt kuten sähköt, vesipisteet, valaistus, liuskat, laiturit, poijut, kilpailujen tarvitsemat varastointialueet tulisi jatkossa selvittää eri alojen asiantuntijoiden kanssa.
- onko huomioitu myös mahdollisten vesiuurheilutapahtumien aiheuttama melu?
- Laivakatu on suunniteltu loppupäästään tonttikaduksi. Riittääkö sen välityskyky erilaisten tapahtumien aiheuttamien ruuhkahipujen välittämiseen?

15.8.2012

- Osayleiskaavassa ja jatkossa Hernesaaren asemakaavoituksessa tulee turvata risteilymatkailijoiden sujuva sekä turvallinen liikkuminen alueella ja sieltä eteenpäin eri kulkumuodoilla. Jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulkureittien turvallisuuteen ja viihtyisyyteen sekä opasteiden helppokäyttöisyyteen ja selkeyteen.
- Osayleiskaavalla ja erityisesti jatkosuunnittelussa tulee niin ikään varmistaa, että Hernesaaren risteilysatamassa (LS-alue) ja sen välittömässä läheisyydessä (LS/P-alueella) varataan riittävästi alueita matkustajia palvelevien bussien pysäköintiä varten. Lisäksi on huolehdittava sujuvista ajojärjestelyistä ja katuverkon riittävästä välityskyvystä Hernesaassa ja lähialueilla silloinkin, kun tulevaisuudessa satamassa liikennöi kolme alusta jokseenkin samanaikaisesti.
- Joukkoliikenteen sujuvuuden lisäksi liikenteen sujuvuus tulee turvata myös helikopterikentälle ja tulevaan vesiturheilukeskukseen. Laivakatu tulisi esittää osayleiskaavassa koko matkaltaan kokoojakaduksi liikenteen sujuvuuden turvaamiseksi helikopterikentälle ja ennen kaikkea
 - o ksv:n vastaus: sataman kanssa on teetetty viitesuunnitelma jonka mukaan bussien pysäköintialue on mitoitettu. Selvitystä pitää vielä päivittää, mutta laiturialuetta on yli kilometri joten pysäköintiin on mahdollisuuksia
 - o myös matkustajien poistumisreitti laivoista vaikuttaa liikennöintiratkaisuihin ja tässä tullaan tekemään vielä jatkosuunnittelua
 - o jatkosuunnittelussa vielä käytävä läpi tapahtumajärjestelyiden mahdollisuudet ja niiden rakentamiseen liittyvä liikenne

HSY:

- Jari Huhtaniemen puheenvuorossa todettu, että vesihuolto rakennetaan maanvaraisena on meille hyvä viesti. Jos mennään kiinteistöjen kautta, niin ratkaisut ovat silloin tavallisuudesta poikkeavia ja vaativat tarkempaa suunnittelua hyvissä ajoin
- jatkosuunnittelun yhteydessä olisi hyvä laatia erillinen energiaselvitys jossa kartoitetaan ratkaisut joilla voidaan vähentää alueen energiankulutusta sekä muut ilmastomuutoksen sopeutusstrategiaan liittyvät asiat
- laivaliikenteen sekä lämpökeskuksen mahdolliset hiukkaspäästöt on huomioitava asemakaavavaiheessa
 - o ksv:n vastaus: HSYn ilmanlaatumittauksia 2012 voidaan jatkosuunnittelussa hyödyntää
 - o laivaliikenteen ja lämpökeskuksen ilmapäästöt otetaan huomioon asemakaavoituksessa

15.8.2012

- o energiaselvityksiä ei toistaiseksi ole kaavahankkeista tehty, tähän on kehitetty työkalua yhteistyössä VTT:n kanssa. Hernesaaren kaava-alueella on erityistoimintoja kuten risteilysatama ym. joten se ei oikein sovi vertailukohteeksi normaalin asuinalueen kanssa

Helsingin energia:

- kaukolämpö ja kaukojäähdytyksen toteutus tarkentuu jatkossa

Opetusvirasto:

- ilmanlaatu ja melu sekä muut liikenteen päästöt asioita jotka pitää muistaa jatkosuunnittelussa, samoin jalankulkijan näkökulma
- opetusviraston tarpeet otettu hyvin huomioon, mutta mitoituksessa tulee seurata väestöennusteiden kehitystä sillä jatkossa saattaa tulla lisää tarvetta ja soveltuvia paikkoja on vähän

Kaupunginmuseo:

- Museo on ollut alusta asti mukana rakennussuojelua pohtimassa ja se on asiallisesti huomioitu rakennussuojelun osalta, selvitykset hienot ja hyvä pohja jatkolle. Museon johtokunta antoi lausunnon jossa huoli helikopterikentän ja sen pengerrysten haitallisista vaikutuksista Helsinki-puiston maisemien vaalimisen kannalta. Jatkossa olisi pohdittava maisemoimisen mahdollisuuksia
 - o ksv:n vastaus: maisemoinnissa voidaan temaattisesti ottaa mallia Suomenlinnan maavalleista jotka eivät näy maisemassa rakennettuna ympäristönä

Hallintokeskus:

- suunnitelma on edennyt jatkuvasti parempaan suuntaan vaikka vaikeudet ja haasteet ovat edelleen samoja (asumisen ja elinkeinopoliittisten tavoitteitten yhteensovittaminen)

Helsingin Satama:

- lumen vastaanottoa ei haluta risteilijälaiturille koska se aiheuttaa ylimääräistä ruoppaustarvetta. Laiturin mahdollinen yhteiskäyttö talvisäilytyspaikkana voi olla myös haasteellista jos lumirekkojen pitää kulkea veneiden seassa
- pituutta laitureilla on riittävästi, mutta huoltoon ja matkustajien kuljettamista varten 60 metriä olisi laiturille hyvä leveys jotta bussien huippuliikenne saataisiin laiturialueelle. Asemakaava-vaiheessa täytyy näitä mitoituksia ja järjestelyjä tarkastella vielä tarkemmin
- risteilykausi alkaa toukokuussa joten mahdollinen talvisäilytys alue täytyy tyhjentää huhtikuun lopulla.

15.8.2012

- laivojen melu täytyy huomioida jatkosuunnittelussa erikseen koska se on matalataajuuksista ja poikkeaa muusta melusta. Risteilylaivat eivät yövy, joten ne eivät tällä hetkellä aiheuta yömelua. Mikäli yöpyminen jatkossa tulee ajankohtaiseksi, laivat kiinnittyvät maasähköön ja melulähteiksi jäävät tuolloin vain ilmastointi yms..
- kauppamerenkulkuun liittyvien laiturienväestövaikutusten arvioinnin tarve herättää kysymyksiä ELY- keskuksen lausunnossa
 - o ksv:n vastaus: laiturienväestövaikutusten arvioinnin yhteydessä, osayleiskaavavaiheessa ei ehkä ole syytä sitä enää päivittää vaan asemakaavavaiheessa. 60 metriä voisi tulla kyseeseen kolmannen laiturin kohdalla mutta kaikilla alueilla siihen tuskin päästään.

ELY keskus:

- hanke on sinällään oikein hyvä, tehokasta asumista ja hyvä joukkoliikenne.
- suunnitelman kipupisteinä on helikopterikenttä ja laivojen melu.
- helikopterikenttä on seudullinen kysymys ja maakuntakaavaehdotuksen selostuksessa on maininta helikopterikentästä ja kaavakartassa on liikenteen yhteystarvemerkintä – täytyvätkö Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksen ajatukset tältä osin?
- helikopterikenttään liittyviä vaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty. Tästä syystä ELY -keskus esitti lausunnossaan alueen osoittamista selvitysalueeksi.
- on syytä tuoda esiin, että ympäristöluvassa määritellään kentän kapasiteetti mutta sijainti määrätään kaavassa.
- tulvantorjuntakysymyksiä on kattavasti selvitetty. Selvitysten tulee välittyä asemakaavoitukseen ja siinä ratkaista alimmat rakentamiskorkeudet, muut korkeustasot ja hulevesien käsittelyalueet
- alueella on useita täyttö- ja ruoppaushankkeita suunnitteilla; pitäisi varmistaa muodostuvatko niiden yhteisvaikutukset merkittäviksi
- ympäristövaikutusten arviointi on sataman yhteydessä mainittu muistutukseksi siitä että sen suunnittelun yhteydessä täytyy selvittää vaativatko ne erillisen ympäristövaikutusten arvioinnin. Selvillä olo velvollisuus koskee muitakin mahdollisia hankkeita.
- kulttuuriympäristön ja rakennussuojelun tavoitteet täyttyvät hyvin. Maisema muuttuu ja jatkosuunnitteluun tulee panostaa ja kuvien perusteella suunnittelu näyttää laadukkaalta. Helsingissä ranta-alueille on aina rakennettu ja niitä on tarpeen mukaan täytetty.
- melu on hyvin selvitetty laivojen, liikenteen ja helikopterikentän osalta ja asuntojen sisäpuoli saadaan varmasti hyvin suojattua

15.8.2012

näillä tiedoilla mutta virkistysalueiden, pihojen ja parvekkeiden osalta asia jää vähän auki. Alueen itäinen puoli, jossa on virkistyskäyttöä, altistuu osittain helikopterikentän melulle; on arvovallintakysymys halutaanko laadukasta ympäristöä vai liiketoimintamahdollisuuksia.

5. Yhteenveto

Puheenjohtaja totesi yhteenvetona seuraavaa:

- eri näkökulmat ja tarpeet on kaavaratkaisussa sovitettu yhteen ja ongelmat on pääosin saatu ratkaistuksi
- koulujen ja päiväkotien sijoitusperustelut tulee esittää vielä selostusteksteissä
- Kaavaehdotus johtaa siihen, että helikopterikentän kapasiteetti ja toimintamahdollisuudet ratkaistaan lopullisesti ympäristöluvassa.

Ksv:n taholta todettiin että helikopterikentän ja lähimpien asuinkortteleitten välinen etäisyys on 500 m, joten asumisen edellytykset on turvattu.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.45

Täydennys:

Uudenmaan liiton taholta on 5.6.2012 lähetetty seuraava vastaus ELY-keskuksen puheenvuorossa esitettyyn kysymykseen:

2. vaihemaakuntakaavan periaatteen mukaan helikopterikenttien mahdollisuudet ja rajoitukset tulee arvioida osana tarkempaa suunnittelua ja myös ympäristölupaprosessia, jolloin myös muut yhteyttä ja kenttiä tarvitsevat tahot voivat ottaa tarpeidensa osalta asiaan kantaa (mm. rajavartiolaitos). Helsinki-Tallinna väliseen henkilöliikenteeseen Hernessaari tarjoaa hyvät mahdollisuudet, koska se on hyvien henkilöliikenneyhteyksien päässä. Muiden toimintojen osalta tulee toimijoiden kanssa yhteistyössä harkita onko niiden järjestäminen tästä sijainnista mahdollista, vai tuleeko näille etsiä sopivampi paikka toisaalta, jolloin seudullisen helikopteriliikenteen tarpeet täyttyvät useamman kentän kautta. Toki ihanteellista olisi, jos kaikki tavoitteet voitaisiin täyttää yhdestä paikasta, mutta käytännössä tarpeet saattavat olla niin toisistaan poikkeavia, että tämä ei ehkä ole järkevällä tavalla mahdollista.

15.8.2012

JAKELU

Kokoukseen osallistuneet/ Kutsutut
Lauri Jääskeläinen (Rakvv)
Helmi

LÄSNÄ:

Tarja Laine, puheenjohtaja, ELY
Larri Liikonen, ELY
Brita Dahlqvist-Solin, ELY
Henrik Wager, ELY

Sirkku Huisko, Uudenmaan liitto
Jari Rautiokoski, Rajavartiolaitos
Mikko Nikkanen, HSY
Toni Haapakoski, HSY

Helsingin kaupunki

Tanja Sippola-Alho, Halke
Jukka Kauto, HKR
Aino Rantanen, HelSa
Anna-Maija From, HelSa
Sari Saresto, HKM
Lauri Rätty, HSL/joukkoliikennesuunnittelu
Kari Jäske, Helen
Merja Ruotsalainen, Liv
Eeva Pitkänen, Hgin ymk
Kaisa Nuikkinen, Opev
Minna Maarttola, Taske
Timo Laitinen, Taske

Olavi Veltheim, ksv
Pirkko Vainio, ksv
Katri Erroll, ksv
Matti Kaijansinkko, ksv
Jari Huhtaniemi, ksv
Eija Kivilaakso, ksv

Anna Nervola, ksv
Taina Mattila ksv
Kati Immonen, ksv
Leena Makkonen, ksv
Mikko Stenius, ksv
Helena Korjus, ksv
Juha-Pekka Turunen, sihteeri, ksv

15.8.2012

MUISTION LAATIJAT

Juha-Pekka Turunen, ksv (puh. 310 37403)

Jari Huhtaniemi, ksv (puh. 310 37197)

Postiosoite

PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkisuunnittelu@hel.fi

Käyntiosoite

Kansakoulukatu 3
HELSINKI 10
<http://www.hel.fi/ksv>

Puhelin

+358 9 310 1673

Faksi

+358 9 310 37409

Tilinumero

800012-62637

Y-tunnus

0201256-6
Alv. nro
FI02012566